

Vart går Syrien efter Assad?

Le Mondet, 3 december 2024

Marxistarkivet har tidigare publicerat flera artiklar om Syrien efter Assad (se lästipsen allra sist nedan). Men det är fortfarande svårt att veta varthän Syrien kommer att utvecklas. En ny regering har bildats, men den har inte presenterat ett klart program som visar vad man vill åstadkomma, och det råder stora meningsskiljaktigheter mellan olika religiösa och politiska riktningar och man står inför svåra ekonomiska, sociala och andra problem. Dessutom så verkar man inte i ett vakuum, dvs Syriens öde påverkas givetvis också av utvecklingen i Mellanöstern, liksom internationellt (inte minst Ryssland och USA).

De två följande artiklarna diskuterar det aktuella läget och de problem man har att ta itu med.

Religion, ideologi, politisk doktrin... Vad väntar det nya Syrien?

Joseph Confavreux, *Mediapart*, 1 februari 2025

I en viktig artikel strax innan gruppen Hayat Tahrir Al-Chams (HTC) framgångsrika offensiv mot Damaskus skildrade Patrick Haenni vid Europainstitutet i Florens ingående hur HTC:s styre i Idlib i norra Syrien fungerat. Kanske kan det säga något om vad som väntar Syrien efter Bachar al-Assads fall. Haenni behandlade de spänningar som rådde där men också hur en anpassning skett mellan islamiska normer, konsumtionssamhälle och framväxten av ett offentligt rum där de olika religiösa, politiska och sociala delarna i Idlib-regionen stod för en långt ifrån identisk syn på utvecklingen.

I juni kommer Patrick Haenni, och Jerome Drevon, ut med boken *Transformed by the people. HTS' road to power in Syria*, en ingående analys av de ideologiska och politiska förändringar som denna rörelse genomgått. Den baserar sig på ett arbete på fältet i över fem år i rörelsens fäste i nordöstra Syrien.

Hur kommer det sig att en del kaféer och restauranger ägda av intressen kring HTC går med på att det röks vattenpipa medan andra, utan samma koppling till HTC, förbjudit det? Hur kommer det sig att en lag med striktare regler mot blandning av män och kvinnor på offentliga platser antogs i samma stund som HTC kom med budskap om ”moderation”, med det internationella samfundet som tydlig adress? Hur få den asketism som är kopplad till en islamistisk krigskultur att samexistera med den längtan efter konsumtion, närmast hedonism, som finns ute i samhället?

Medan utrikesministern i den regering som leds av HTC nyligen befann sig på Ekonomiskt Forum i Davos i Schweiz för att tillkännage en privatiseringsplan och diskutera, bl a med Tony Blair, och medan [landets ledare] Ahmed al-Charaa den 30 januari höll sitt första tal till nationen efter Bachar al-Assads fall, vad finns då att säga om vilken samhällssyn, politiskt som ekonomiskt, som präglar HTC?

Är HTC representativt för vad som brukar kallas ”marknads-islam”, konservativt beträffande livsstil och liberalt på det ekonomiska planet, och som du analyserat tidigare, men då främst rörande Muslimska brödrasällskapet i Egypten?

I *L'islam de marché* [Marknads-islam] behandlades utrymmet för konvergens mellan globalisering och islamisering och samhörigheten mellan det politiska islam och den nya liberala, eller nyliberala, världsordning, som var på väg att breda ut sig under 1900-talets sista decennium. Nu har vi en helt annan situation. HTC har uppstått ur kriget och det avspeglas i dess utveckling.

HTC är en väpnad grupp, en rörelse av krigare, som under strider och slag förlorat enorma mängder av de kadrer som var med i början och som ofta bestod av utbildade stadsbor. För HTC har det inneburit att tyngdpunkten kommit att ligga på lägre socialgrupper.

En mycket stor del av den första generationen, utbildade och politiserade, som Ahmed al-Charaa, har stupat eller försvunnit i och med de splittringar som förekommit av HTC, först i förhållande till Islamiska Staten och sedan med Al-Qaida.

På grund av denna upprensning har rörelsen sedan 2019 fått rekrytera lokalt, i Idlib-regionen. Det har resulterat i en sociologisk förändring. Rörelsen har blivit mer provinsial och dess nya sociala bas utgörs av den lägre medelklassen för den ledande kadern och en stark lantlig bas vad gäller fotfolket, soldaterna.

Vi kan därför konstatera en övergång från en delvis internationalistisk rörelse, där rekryteringen ofta skedde i medelklassen, till en mer lokalt förankrad, och mindre välutbildad, rörelse lägre ner på den sociala skalan. Vilket gjort att HTC får förenkla den ideologiska skolning man gett soldaterna vilket i många stycken lett till en avpolitisering av dem.

Det styre som infördes i Idlib 2017 under namnet ”Syriska räddningsregeringen” byggde för övrigt på en militariserad rörelse med begränsade mänskliga och ekonomiska tillgångar, som aldrig sett lokalförvaltningen som någon viktig fråga och heller inte ansett det vara vad man borde fokusera på. Den enda utopiska horisonten var att erövra Damaskus, *Fath al-Cham* på arabiska, precis som namnet på rörelsen.

I motsats till kurderna, som åstadkommit en dynamik i form av ett samhälle av tjänstemän i nord-östra Syrien och lyckats med att integrera 220 000 individer i en administration avsedd att inkarnera deras politiska ideal och förbereda morgondagens Syrien. Charaa däremot har ägnat sig åt lokalt styre tills vidare, i brist på tillgångar mänskligt och ekonomiskt, men också för att han haft blicken riktad åt annat håll.

I Idlib fanns således ingen rikt förgrenad administration, bara en avlövd offentlig sektor, en stat på miniminivå och en benägenhet att ge föreningsliv, NGO:s, internationella eller lokala, eller FN mer utrymme: en tredjedel av befolkningen i Idlib lever således i läger och klarar sig med hjälp av FN-insatser.

Så ser det också ut i sektorer av större ideologisk betydelse som utbildning, där lönerna betalades med västliga medel och läroböckerna, liksom examina, hämtats från den interimistiska syriska regering som fanns i Turkiet.

Och samma avlövnings av den syriska staten har inletts sedan man tog makten. Nära 30 procent av de anställda i den offentliga sektorn har avskedats och dessutom har man avskaffat subventionerna av vissa livsnödvändigheter, som eldningsolja, offentliga transporter, bensin eller, betydligt viktigare, av bröd som blivit tio gånger dyrare på sina håll.

Det här är klart en nyliberal regim, men en form av nyliberalism som fortfarande fungerar ”interimistiskt” och inte till följd av några ideologiska motiv eller statliga åtstramningar.

Går det att ringa in HTC:s ”ideologi”, ekonomiskt som politiskt?

HTC har ingen genomtänkt ideologi. De är givetvis islamister som avradikaliseras utan att för den skull bli moderata.

Avradikaliseringen är ett oavsiktligt resultat av fyra tendenser: brytningen med det globala jihad, brytningen med salafismen som religiöst reningsprojekt, satsningen på den tysta majoriteten för att lättare kunna marginalisera radikala minoriteter innanför eller utanför rörelsen och som följd av detta en indirekt tillämpning av en ”omvänd salafism” där man går med på en viss samhällelig tröghet som öppnar för att ett mer folkligt islam, sufism inte minst, tar plats på samhällsscenen efter att ha hållit sig gömd under närmare ett decennium.

Avradikaliseringen sker inte på grundval av någon ideologi: den är konsekvensen av en utveckling som HTC bara behärskar partiellt. Föga förvånande blir svaren olika och undvikande när man ber ledarna för rörelsen att definiera sig: det talas om revolutionär rörelse, islamism, politisk jihadism, sunnitisk konservatism ...

Kan kompromissen i Idlib mellan islams normer och det samhälle där de ska tillämpas gå att återupprepa i Damaskus, där det ser helt annorlunda ut sociologiskt och med en helt annan religiös mångfald än i en konservativ och homogen småstad i landets norra del?

Ahmed al-Charaa, HTC:s ledare, är mer politiker än någon ideolog med tydligt recept för att förändra samhället i enlighet med sin övertygelse. I Idlib hittade han en form av balans i ett polariserat samhälle mellan revolutionär och målmedveten stramhet och insikten om att revolutionen och kampen måste utmynna i ett nytt samhälle med utrymme för en tillvaro utan de rigorösa regler som de förstnämnda önskade sig.

Al-Charaa valde därför en kompromiss mellan en populistisk islamistisk gren, ibland salafistisk, hård och rigorös, och ett samhälle som även om det var muslimskt och konservativt samtidigt ville kunna leva och andas. I Idlib blev kompromissen möjlig då avståndet mellan de båda tendenserna inte var dramatiskt.

I Damaskus däremot är polariseringen större. Å ena sidan ser vi hur denna populistiska, islamistiska och stundtals salafistiska gren stärks inom ett religiöst läger som inte går att kontrollera på samma sätt som i Idlib. Där hade HTC kontrollen över moskéer, skolor och sharia-instituten. De religiösa ledarna gick att kontrollera, ibland direkt, ibland indirekt, till exempel genom att integrera, för att hålla ordning på dem, de hårdaste bland dem i religiösa institutioner som dessa inte hade kontrollen över.

I Damaskus, och andra stora städer, paraderar radikala utlänningar eller predikantgrupper (*dawa*) i pickups, basunerar ut islamisk norm i dess mest konservativa version, etablerar sig i en för ögonblicket föga kontrollerad religiös situation.

Och mer betydelsefullt är att en aggressiv sunnitisk identitet är på väg att göra sig, gällande svår att kontrollera och som har sin mörka sida i revanschlystet våld. Den syns till på kusten eller i Homs-regionen, framför allt i stadsområden med religiös bas och där såren finns kvar från ett inbördeskrig präglad av hat och blod.

Men å andra sidan ser man också civilsamhället hävda sig, en stadsbourgeoisie med en helt annan livsstil och mån om att försvara den. Även de syns på gatorna. Exempelvis i form av demonstrationer, små men återkommande, framför allt av kvinnor, med öppet sekulära paroller som ”Religionen åt Gud, nationen åt alla”. Det sjuder i ett politiserat civilsamhälle som vill vara med i leken, anordnar möten och bildar politiska grupperingar på aktivistkaféerna.

Och de nya herrarna i Damaskus klarar sig inte utan denna urbana elit som råder över ekonomin och som, till syvende och sist, är de som står för någon erfarenhet av hur man styr en stat. Efter erövringen av Damaskus vimlar det av möten med dem, även om det fortfarande inte går att säga vilken form av maktindelning – eller ingen alls – de kan ge upphov till. Dvs olika syn på den religiösa normen har alltid (sam)existerat, men det tryck i olika riktningar som tvingade Charaa till kompromisser i Idlib ser helt annorlunda ut i Damaskus.

I Damaskus rör det sig för de nya ledarna om betydligt större ideologiska skillnader och en mer komplex situation.

Erövringen av Damaskus har främst betraktats utifrån två aspekter: endera som segern för en revolution, endera som början till införande av en islamistisk ideologi. Handlar spänningarna idag främst om ideologi och den religiösa aspekten?

Inte enbart. De dimensionerna är reella men det finns en annan, och inte mindre grundläggande, och det är klassdimensionen.

Erövringen av Damaskus ses av många i huvudstaden som att provinsen Idlib, HTC:s fäste före ett segerrikt *Blitzkrieg*, tagit sig dit. Som när dessa revolutionärer från landsbygden i Idlib när de väl intagit det välbärgade kvarteret Al-Malki i Damaskus i en moské bildade ”rådet av högtstående personer i Al-Malki”. Ett initiativ som den lokala bourgeoisien muttrar över av den orsaken att det inte finns fler sådana ”högtstående” i Al-Malki än i sextonde arrondissementet i Paris [Paris motsvarighet till Östermalm] ...

Provinsen Idlib förkroppsligade tidigare en marginal, en utkant, men är nu snarare kännemärket på social status. Bilar med registreringsskyltar från Idlib ges företräde av trafikpolisen på grund av att det är de som identifieras med befrielsen.

Framför allt, och på ett mycket mer djupgående sätt, präglas utnämningar och avskedanden inom den statliga förvaltningen av slagsida åt den sunnitiska varianten av islam och mer specifikt, stundtals, av de nätverk som HTC byggt upp i Idlib de senaste åren.

Att en specifik provins hävdar sig revolutionärt och socialt i huvudstaden påminner på sätt och vis om vad Damaskus fick uppleva när Baath-partiet tog makten 1963, som ju också handlade om att en provins och en region tog kommandot.

Redan för många år sedan sade den franske sociologen Michel Seurat [1947-1986, kidnappad i Beirut 1985 av islamiska Jihad, som hävdade att man avrättat honom. Senare framgick att han troligen avlidit av gulsot] att ”staten i Machrek [ett område som omfattar Egypten, Sudan, Levanten, staterna på Arabiska halvön och Irak] liknar en *assabiiya* [ett nätverk av kontakter] som varit framgångsrikt. Och Syrien idag ger honom än en gång rätt.

Men denna form av landsbygdens revansch på städerna liknar det inte den hämnd talibanerna stod för när de erövrade Kabul 1996 eller när Röda khmererna intog Phnom Penh?

I motsats till talibanernas syn på Kabul som ett syndens näste finns inom HTC, bland de vanliga medlemmarna, inga tecken på att Damaskus uppfattas på samma sätt. Relationerna mellan land och stad är för tillfället inte helt klar.

Å ena sidan har vi en defensiv reaktion från eliten och räder i pickups där ”moralens upprätthållare” försöker sprida den rätta läran och som ju ofta är påfrestande för omgivningen. Å andra sidan ser man flickor som tar selfies med de soldater som kommit in från landsbygden och den elit som varit helt söndermald under den gamla regimen.

Precis som i Idlib ser vi en rörelse förankrad i den lägre medelklassen, ofta med provinsiell bakgrund men heller inte främmande för den *urban life style* som präglar de stora städerna.

Och när det moraliska trycket når över en viss tröskel, som försöket att islamisera läroböckerna i skolorna i Damaskus, eller att införa en sedlighetspolis i Idlib eller att frånta kvinnorna rätten att delta i diskussionerna om det framtida rättssystemet i Aleppo, då korrigerar myndigheterna sig lite genom beslut uppifrån och retirerar.

Sådana reträtter kan också ske spontant: rådet av framstående personligheter i kvarteret Al-Malki, precis som i andra delar av Damaskus, existerar kort och gott inte idag helt enkelt för att det inte gick att inympa någon provinsiell kultur där.

Det vi ser, trots tecken i olika riktning, är helt klart varken någon landsbygdens revansch på det urbana – Charaa tillbringade ju tonåren i det ganska ”täta” kvarteret Mezze i Damaskus – eller något försök att driva igenom en islamisering uppifrån, som talibanerna gjorde.

Men den provinsiella prägeln kan också variera. I Damaskus har det stora Advokatsamfundet ersatts med det lokala från Idlib. Ute i regionerna kan landsbygdsprägeln vara mer uttalad och ske *via* upprensningar baserade på religiös tillhörighet.

Den kan också ta sig uttryck i en islamisering av staten. I Deir ez-Zor är det vapenbröder till Charaa, med härstamning från den lilla staden Sheheil öster om Eufrat och som länge varit en

bastion för Al-Nosra fronten, som sköter statens angelägenheter. Så fort de tagit makten blev många kvinnor utan slöja avskedade i kommunen. Men också där handlar det mer om ett lokalt initiativ än att man tillämpar något ideologiskt program föreskrivet uppifrån.

I själva verket har ledarskapet under sju år tenderat att skapa jämvikt inom sin bas och hålla ordning på de mer ideologiskt osäkra. Och det rör sig fortfarande om en avradikalisering uppifrån, ofta är det ledningen för rörelsen som fått ta itu med motsträviga kadrer på mellannivå.

Vilken identitet har då de nya herrarna i Damaskus?

HTC har genomgått en avradikalisering, utan att ändå riktigt ”komma ut ur garderoben”. Gruppen har aldrig producerat någon stadga eller något grundläggande dokument där den nya doktrinen eller politiska identiteten utvecklas.

Rörelsen har hoppat över allt nytänkande på det teologiska området. Avradikaliseringen är resultatet av ett maktinnehav, inte av någon genomtänkt och integrerad ideologisk förnyelse.

Den är på samma gång djupgående, tänkt att bestå, och det är svårt att tänka sig någon helomvändning eftersom den bygger på viktiga förändringar av styrkebalansen i rörelsen, den hårdföra linjen har åsidosatts även om företrädarna för en radikal syn är långt ifrån utplånade.

Men det är svårt att ange hur förändringen gått till. En revolution i det tysta, enligt en del bedömare – jag är en av dem, eller en konspiration i det tysta av en ny regim som behärskar konsten att maskera sig, eller *taqiyya*, enligt dem som ser skeptiskt på utvecklingen. Antagligen är det lite för tidigt att ge något definitivt svar där.

Vad som däremot redan står klart är att denna avradikalisering är något unikt inom jihadismen, och det av två skäl. Å ena sidan handlar det inte om någon omvälvning av doktrinen trots att jihadisterna normalt brukar utgå från ideologin, vilket varit fallet i Egypten och Libyen. Å andra sidan handlar det om en avradikalisering från en styrkeposition medan avradikaliseringen av jihadisterna annars brukar vara ett svaghetstecken.

Här sker avradikaliseringen av några som innehar makten. Än mer, den är resultatet av erfarenheterna av maktutövning och de begränsningar det innebär.

När man är tvungen att ingå allianser med Turkiets armé, en Nato-armé med ursprung i en sekulär stat, måste man kunna bemöta dem som avvisar tanken på att stödja sig på otrogna krafter.

När det gäller att hålla fram HTC:s auktoritet gentemot anhängarna till en global jihad blir *chafeismens* rättssystem ett redskap som kan skapa lokal legitimitet och religiös kontroll. *Chafeismen* avspeglar då inte någon traditionalism utan en del av en klar strategi för att skapa en egen bas.

Det handlar också om att administrera ett mycket kompakt religiöst läger med över 1 200 moskéer, en rad olika sharia-institut som för det mesta har sitt ursprung i sufismen och inte i någon islamisk stat redo att till varje pris genomdriva sin doktrin. HTC ”låter detta gå”, dvs man återupprättar en lokal religiös bas och dess världsåskådning.

När nyrekryteringen sker lokalt, av lågt utbildade personer som är mer intresserade av att försvara sin by än av att upprätta något nytt globalt kalifat och när Islamiska staten dessutom är en konkurrent blir den ideologiska skolningen av de stridande eftersatt, på samma gång förenklad och avradikaliserad: man måste bygga upp ett skydd och skapa viss öppenhet – med risk för avhopp till Islamiska staten.

Det ena leder till det andra och HTC har gradvis inlett en ”thermidoriansk” utveckling, dvs sagt nej till att ”rena doktrinen” och samhället, nej till salafismens ideal om *tabula rasa*, att göra rent hus och kanske ännu mer – och detta i alltmer empirisk form. HTC har låtit sig omvandlas av det samhälle man kontrollerar. Avradikaliseringen av HTC är uppochner vänd salafism.

Strategiskt visade sig HTC i Idlib helt inne på kohandel, också i frågor som gällde religiösa normer och dess ideologiska linje har inte klarnat. Förvisso går det att skönja en del *taqiyya*, en strävan att maskera sina mål i denna strategiska oklarhet.

Men vad är det man vill dölja? En obeveklig radikalism som ska komma upp till ytan när man väl tagit makten eller, tvärtom, en ideologisk mittenorientering på revolutionär basis, sunnitisk och konservativ men avradikaliserad och som just nu håller sig i bakgrunden för att göra det lättare att rota sig i en ännu bräcklig modell och i en omgivning som stundtals har en skeptisk inställning?

Om allt antagligen fortfarande är möjligt lutar jag personligen åt det andra alternativet. Om HTC visat sig starkt inriktat på kohandel kommer det att bli än mer nödvändigt inför påtryckningarna utifrån – internationella besvärjelser om inkludering och en lika stor global och lokal paranoia mot islamism och politisk islam.

De nya ledarna kan inte behålla makten utan att slå vakt om staten, vilket innebär en pakt med det internationella samfundet och den urbana elit, som ensam har erfarenhet av att administrera en stat. Två saker som skulle vara omöjliga att uppnå med en hård islamisk regim.

De inskränkningar maktinnehavet nu ger upphov till efter 8 december torde komma att rätta in rörelsens ideologi i den mittenorienterade riktning som skett efter brytningen med Al-Qaida 2016.

Kan HTC:s utveckling komma att tjäna som förebild för avradikalisering för andra organisationer av denna typ?

HTC:s ideologiska kursförändring mittåt påminner mindre om tidigare jihadistiska förändringar än de som präglade en extremhöger när makten börjat skynta inom räckhåll.

När en radikal rörelse, i Idlib och på andra håll, genomgår en ideologisk förändring mot mitten leder det till spänningar internt, omfattande sådana med splittring, avhopp och utrensningar. Det är inte säkert att den processen utmynnar i någon moderation, men man gör sig av med de mest radikala elementen.

Kursförändringen mot mitten är heller inte någon rent politisk fråga. HTC har fått samverka med den socio-religiösa verkligheten i Idlib och i Damaskus fått acceptera påverkan från det omgivande samhället, precis som extremhöger i Europa fått anpassa sig till sociologiska realiteter – acceptera liberala värderingar – och avstå från det mesta av konservativ *tabula rasa*.

Den ideologiska mittenorienteringen brukar bli varaktig. HTC, och partierna inom extremhöger i Europa, har konsoliderat sin mittenorientering genom att fjärma sig från de mest radikala inslagen.

I motsats till vad som är fallet i Europa verkar HTC inte inom ramen för någon institutionell demokrati. Mittenkursen baserar sig på politiska kalkyler: trygga samhällsfreden via en satsning på den tysta majoriteten, skaffa sig det internationella erkännande som behövs för att få humanitärt bistånd och förkroppsliga ett bättre alternativ än den tidigare regimen i Syrien.

Ideologisk mittenorientering fungerar inte bara i en situation då man måste ta hänsyn till väljarna. I Idlib skedde den ideologiska förändringen samtidigt med att den auktoritära karaktären reducerades. I motsats till Sisis Egypten eller Bachar al-Assads Syrien använde man sig mindre av direkt och brutal repression än av att utmanövrera alla tänkbara politiska konkurrenter.

Makten är klart bestämd och reglerad. HTC ger utrymme för begränsade former av politisk och samhällelig frihet men kontrollerar samtidigt alla viktiga institutioner. Den ideologiska mittenorienteringen utnyttjas till att minska utrymmet för politiska alternativ under förevändning att hålla nere alla extrema yttringar.

På ett märkligt sätt ingår avradikaliseringen av HTC både i en förändring av jihadismen och i den allmänna utvecklingen globalt i icke liberal riktning.

Osäker färdplan på gång i Syrien

Hala Kodmani, *Libération*, 12 februari 2025

Om resultaten för de nya makthavarna i Syrien bara skulle baseras på antalet utländska delegationer i Damaskus vore det fråga om något enastående. Sedan den 8 december ses Ahmed al-Charaa, landets nye ledare, dagligen, och så gott som varje gång i en ny kostym av västligt snitt, vid ingången till Folkets palats i färd med att ta emot ministrar och ledande personligheter från arabvärlden, Europa eller Asien. För att inte tala om alla grupper av syrier i exil.

Ett av de första målen för den nye presidenten för övergången i Syrien var ju att bryta landets isolering och det har han onekligen lyckats med, Syrien är tillbaka på scenen. Men hur ser situationen egentligen ut drygt två månader efter att den tidigare Baath-regimen så spektakulärt störtades och makten erövrades av ex-jihadisterna i Hayat Tahrir al-Sham (HTS)?

Färdplanen för den politiska förändringen har otåligt inväntats, både av syrierna själva och internationellt. Nu börjar den skymta, mer eller mindre tydligt. Den 12 februari togs ett stort steg i den riktningen med två tillkännagivanden.

Först rörande den kommande regeringen i ett uttalande av den energiske utrikesministern Assaad al-Chaibani: ”Den regering som kommer att utnämnas den 1 mars blir så långt möjligt en representant för det syriska folket i all dess mångfald”, sade han i samband med ett möte i Dubai. ”Vi ser den syriska mångfalden som en tillgång”, förklarade han några dagar tidigare i avsikt att ”lugna såväl syrier som det internationella samfundet beträffande rättigheterna för olika minoriteter”.

Nationell dialog

Den andra nyheten var bildandet av en kommitté för att förbereda en stor konferens för nationell dialog. Den har sju medlemmar, varav två kvinnor – en av dem en kristen, Hind Kabawat, som sedan många år varit aktiv i oppositionen till Assad-regimen och i civilsamhället samt Honda Atassi, arkitekt från Homs och aktiv i humanitära insatser. Tre av de fem männen i kommittén är ledande figurer inom HTS medan de övriga två är akademiker.

Denna nationella dialog, som kommittén ska dra upp riktlinjerna för, var något som tillkännagavs omedelbart efter att HTS tagit makten. Syftet sades vara att samla hundratals representanter för hela det syriska samhället. ”Konferensens slutdeklaration kommer att lägga grunden till en konstitutionell inriktning avgörande för landets framtid”, sade Ahmed al-Charaa. I Damaskus träffade han nyligen för första gången representanter för den tidigare oppositionen till Assad-regimen och underströk då vikten av ”omfattande rådslag med alla delar av det syriska samhället”.

I slutet av januari höll Ahmed al-Charaa, efter att precis ha utsetts att leda övergången, ett första tal till det syriska folket. Den nye statschefen framställde sig då som ”en tjänare och inte någon överhet” och riktade sig i inkluderande termer till ”syriskor och syrier, flyktingar, fängslade, försvunna”. Ett kort och effektivt anförande på knappa fem minuter då han också tillkännagav att den gamla regimens institutioner var upplösta: parlamentet, Baath-partiet, och att alla väpnade grupper – inklusive hans egen, HTS – skulle uppgå i en nationell armé.

Val om ”fyra-fem år”

Han har börjat definiera de stora linjerna i den kommande övergången. Någon närmare precisering av kalendern har ändå inte gjorts, bara att ”ett konstitutionellt tillkännagivande kommer att ske inom kort”. Däremot verkar ett parlamentsval, som han sade sig vilja se ”demokratiska och öppna” ligga längre fram i tiden, ”om fyra eller fem år” sade han ganska vagt. En tidrymd som väcker oro bland demokraterna i landet, men som Ahmed al-Charaa motiverar med det prekära läget för de miljoner syrier som flytt undan inbördeskriget.

”Jag kommer att säga ja till den nya makten när elektriciteten fungerar flera timmar i rad och priset på bröd stabiliserats”, säger en pensionär i Damaskus på telefon. I skarp kontrast till den frenetiska diplomatiska aktiviteten är syrierna främst intresserade av problem som rör vardagen och de har knappast minskats efter regimförändringen. Frågor som de nya makthavarna långt ifrån är omedvetna om i ett land som de upptäckt vara på väg utför. Men återuppbyggnaden av infrastrukturen – från elnätet till vattenförsörjning, vägar och bostäder, alla skolor och sjukhus som förstörts under kriget – kräver enorma resurser och Syriens ekonomi är i ett desperat läge. Det är orsaken till alla diplomatiska möten med arabländerna i Golfen och Västländer. I första hand handlar det om att häva de förlamande sanktionerna för att Syrien ska kunna resa sig på nytt.

Översättning: *Björn Erik Rosin*

Lästips – I tidsordning (äldsta först)

Borcier, Jégo, Quenelle: [Efter Assad - Ryssland försvagat, Turkiet stärks, men banden Putin-Erdogan består](#) (3/12 2024)

[Artikelsamling om Syrien](#) (december 2024)

Gilbert Achcar: [Vart är Syrien på väg?](#) (11/12 2024)

Joseph Daher: [Hoten mot ett demokratiskt och progressivt Syrien](#) (20/1 2025)